



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 248/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť D. B., B., zastúpeného advokátom JUDr. L. D., M., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 29/99, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. B. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 29/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 29/99 konať bez zbytočných prietáhov.

3. D. B. p r i z n á v a finančné zadostučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť D. B. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. L. D., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2006 doručená sťažnosť D. B., B., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. D., M., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 28 C 29/99.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 7. júla 1999 okresnému súdu žalobu o uhradenie odmeny vyplývajúcej z pracovnej zmluvy. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom z 31. januára 2001, ktorým jeho návrh zamietol. Sťažovateľ podal proti rozsudku odvolanie, o ktorom odvolací súd uznesením sp. zn. 13 Co 546/01 zo 14. marca 2002 rozhodol tak, že zrušil rozsudok prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie prerokovanie a rozhodnutie.

Okresný súd však v ďalšom období vo veci nekonal, preto sa sťažovateľ viacerými podaniami (zo 7. februára 2003, 31. marca 2003, 2. septembra 2003 a 25. novembra 2003) domáhal nápravy a plynulého postupu. Okresný súd začal konať vo veci až po dvoch rokoch a nariadil viaceré pojednávania, pričom na pojednávaní 25. mája 2005 vyniesol rozsudok, ktorým žalobe sťažovateľa nevyhovelo.

Napriek skutočnosti, že od vyhlásenia rozsudku uplynul viac ako jeden rok, sťažovateľovi nebolo dosiaľ doručené písomné vyhotovenie rozsudku. Sťažovateľ preto podal 16. februára 2006 sťažnosť na prietahy v konaní. Podpredseda okresného súdu

v odpovedi z 31. marca 2006, ktorá bola sťažovateľovi doručená až 26. mája 2006, uviedol, že dôvodom nevyhotovenia rozsudku je preťaženosť sudkyne, pričom nebol stanovený termín písomného vyhotovenia rozsudku. Fotokópie podaní, ktorými sa sťažovateľ domáhal plynulého postupu okresného súdu, ako aj sťažnosti na prietahy v konaní zo 16. februára 2006 predložil sťažovateľ ústavnému súdu v prílohách k sťažnosti.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Vzhľadom k vyššie uvedenému navrhujem, aby Ústavný súd vyhovel sťažnosti a v zmysle ustanovenia čl. 127 ods. 2 Ústavy prikázal Okresnému súdu Bratislava III, aby vo veci konal a odstránil prietahy v súdnom konaní.

Sťažovateľ ďalej navrhuje, vzhľadom k dĺžke prietahov v konaní, ktoré vznikli nečinnosťou súdu, ako aj predchádzajúce prietahy v konaní zákonnej sudkyne, aby súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ považuje za primerané zadosťučinenie sumu 80.000.- Sk.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 248/06-9 z 23. augusta 2006 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 7. marca 2007, v ktorom okrem iného uviedol, že „*Prehľad úkonov je zrejmý z pripojeného súdneho spisu sp. zn. 28 C 29/99. V tejto súvislosti poukazujem na to, že sa jedná o skutkovo komplikovanú vec*“.

Sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. Na základe Rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2007 bola vec pridelená sudcovi Ladislavovi Oroszovi ako sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom IV. senátu. Vzhľadom na to, vo veci samej o sťažnosti sťažovateľa rozhodoval IV. senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 29/99.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníkov konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na uhradenie mzdových nárokov - pohyblivej zložky mzdy vyplývajúcej z pracovnej zmluvy (tzv. zmluvne dohodnutej provízie), teda po právnej stránke ide o štandardnú pracovnoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Ústavný súd však z prehľadu posudzovaného spisu zistil, že daná vec je pomerne náročná z hľadiska faktickej zložitosti, pretože vyžaduje podrobné listinné dokazovanie, čo sa týka preukázania nároku na províziu a najmä stanovenia jej výšky v relevantnom období. Z uvedeného dôvodu možno súhlasiť so stanoviskom predsedu okresného súdu k danej veci, ktorý ju označil ako skutkovo náročnú.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným priet'ahom v konaní. Záujem o účinnú ochranu svojich práv prejavil podaním viacerých žiadostí o plynulé konanie vo veci, ako aj sťažnosti na priet'ahy v konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, prostredníctvom ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k namietanému porušeniu práv sťažovateľa,

ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu v danej veci nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd z prehľadu spisu zistil, že okresný súd konal v predmetnej veci plynule od podania návrhu sťažovateľa okresnému súdu (7. júla 1999) až do vyhlásenia rozsudku č. k. 28 C 29/99-92 z 31. januára 2001. Na základe viacerých žiadostí zákonnej sudkyne o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia (z 22. februára 2001, 4. apríla 2001, 7. mája 2001, 7. júna 2001 a 9. júla 2001 z dôvodov náročnosti veci, práceneschopnosti a čerpania dovolenky) však bol tento rozsudok vyhotovený až 7. septembra 2001. Uvedené obdobie (od 1. marca 2001) ústavný súd hodnotí ako zbytočné prietahy v konaní.

Okresný súd po vrátení spisu z odvolacieho súdu (10. apríla 2002) bol následne nečinný od 9. septembra 2002 do 7. apríla 2003, čo ústavný súd vyhodnotil ako zbytočné prietahy v konaní. V ďalšom období plynule vykonal na šiestich pojednávaniach ďalšie dokazovanie vo veci v zmysle pokynov krajského súdu až do vyhlásenia rozsudku č. k. 28 C 29/99-518 z 25. mája 2005. Písomné vyhotovenie tohto rozsudku však trvalo 20 mesiacov (doručené do kancelárie okresného súdu 1. marca 2007 s pokynom na jeho vypravenie účastníkom konania), čo nemožno posúdiť ako ústavne prijateľnú lehotu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd posúdil aj toto obdobie ako zbytočné prietahy v konaní.

Keďže namietané konanie nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 29/99 v ďalšom období postupoval bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto sa zaoberal aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 28 C 29/99 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné, a preto dospel k názoru, že treba rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľa priznať mu primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 80 000 Sk s odôvodnením, že preťaženosť zákonnej sudkyne nie je dôvodom na nedodržanie zákonom stanovenej lehoty na vypracovanie rozsudku, pretože je „*vecou... organizácie práce na súde, aby k takejto situácii nedochádzalo a... nedostatky v riadiacej práci nemôžu byť dôvodom, ktorý ospravedlní namietané prieťahy v súdnom konaní*“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom, zložitosť veci, správanie sa sťažovateľa ako účastníka konania, povahu prerokovanej veci, ktorá je predmetom namietaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia pre sťažovateľa v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún) primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. L. D. v konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca žiadal priznať trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 34 056 Sk (dva úkony právnej pomoci po 16 850 Sk a 2-krát režijný paušál po 178 Sk). Ústavný súd však trovy právneho zastúpenia vyčíslil sumou 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 14 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, s tým, že predmetom konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je namietanie porušenia základných práv a slobôd, ktorý v zásade nie je ocenený peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby

uskutočnený v období od 1. januára 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje sumu 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk. V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie súdu) vykonané v roku 2006 vrátane režijného paušálu ($2 \times 2\,730 \text{ Sk} + 2 \times 164 \text{ Sk} = 5\,788 \text{ Sk}$). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa právnej úpravy teda spolu predstavuje sumu uvedenú v bode 4 výroku tohto nálezu, t. j. 5 788 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa bodu 4 výroku tohto rozhodnutia.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nález“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nález.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2007